

MILLIY KURASH

Orziyev A.A

Andijon davlat pedagogika instituti
Jismoniy tarbiya kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi milliy kurashning yosh avlod tarbiyasidagi o'рни va ahamiyati yoritilgan. Milliy kurash nafaqat sport turi, balki milliy g'urur va ma'naviyatni targ'ib etuvchi vosita sifatida qaraladi. Tadqiqot jarayonida kurashning jismoniy sog'lomlikni mustahkamlash, irodani charxlash va tartib-intizomni rivojlantirishdagi roli tahlil qilingan. Shuningdek, milliy kurash orqali yoshlarda vatanparvarlik va milliy an'analarga muhabbat tuyg'usini shakllantirish imkoniyatlari ko'rsatilgan.

Abstract: This thesis highlights the role and importance of national wrestling in the upbringing of the younger generation. National wrestling is considered not only a sport, but also a means of promoting national pride and spirituality. The research analyzed the role of wrestling in strengthening physical fitness, sharpening willpower, and developing discipline. It also shows the possibilities of forming a sense of patriotism and love for national traditions in young people through national wrestling.

Аннотация: В диссертации рассматриваются роль и значение национальной борьбы в воспитании подрастающего поколения. Национальная борьба рассматривается не только как вид спорта, но и как средство воспитания национальной гордости и духовности. В исследовании проанализирована роль борьбы в укреплении физической формы, развитии силы воли и дисциплины. Также показаны возможности формирования чувства патриотизма и любви к национальным традициям у молодежи посредством национальной борьбы.

Kalit so'zlar: milliy kurash, tarbiya, jismoniy sog'lomlik, vatanparvarlik, milliy qadriyatlar, ma'naviy tarbiya, sport maktablari, o'zbekiston sportchilari, xalqaro musobaqalar ajdodlar merosi, sog'lom turmush tarzi.

Keywords: national wrestling, education, physical fitness, patriotism, national values, spiritual education, sports schools, Uzbek athletes, international competitions, ancestral heritage, healthy lifestyle.

Ключевые слова: национальная борьба, воспитание, физическая подготовка, патриотизм, национальные ценности, духовное воспитание, спортивные школы, узбекские спортсмены, международные соревнования, наследие предков, здоровый образ жизни.

KIRISH

O'zbekiston xalqi azaldan o'zining milliy qadriyatlari, urf-odatlarini va sport an'analari bilan faxrlanadi. Shunday qadimiy sport turlaridan biri — milliy kurashdir. Kurash xalq hayotining ajralmas qismi bo'lib, u jismoniy chiniqish, mardlik, halollik va g'urur timsolidir. Ajdodlarimiz to'ylar, sayillar, bayramlarda kurash musobaqalari tashkil etish orqali yoshlarni

mardlikka, sabr-toqatga, kuch va epchillikka o’rgatganlar. Mustaqillik yillarida milliy kurash davlat siyosati darajasiga ko’tarilib, xalqaro miqyosda ham o’z o’rnini topdi.

Milliy kurash — ajdodlarimizdan bizga meros bo’lib kelayotgan qadimiy sport turi bo’lib, u nafaqat jismoniy sog’lomlikni ta’minlaydi, balki yoshlarda iroda, sabr-toqat va hurmat tuyg’ularini shakllantiradi. Ushbu sport turi orqali yosh avlod milliy an’analarimizga bo’lgan muhabbatni his etadi va ularni asrashga intiladi. Kurash insoniyat tarixidagi eng qadimiy sport turlaridan biri bo’lib, uning ildizlari qadimgi Turkiston davriga borib taqaladi. Arxeologik topilmalar, qadimiy tasvirlar va yozma manbalarda ham kurash sahnalari tasvirlangan.

O’zbek xalqining boy an’anaviy madaniyati ichida kurash yigitlarning kuchini sinovdan o’tkazuvchi, ularning mardligini namoyon etuvchi vosita sifatida e’zozlab kelingan. Kurash nafaqat jismoniy chiniqish vositasi, balki axloqiy maktab hamdir. U insonda halollik, hurmat, sabr-toqat va bardoshlilik, vatanparvarlik kabi fazilatlarni shakllantiradi. Kurash yosh avlodni sog’lom, jasur, irodali va pok niyatli qilib tarbiyalaydi. Bugungi globallashuv jarayonida milliy sport turlarining saqlanib qolishi va rivojlanishi har bir xalqning o’z madaniy merosiga bo’lgan hurmati, tarixiy xotirasi va kelajak avlodga qoldiradigan boy ma’naviy merosiga bog’liq. Shu nuqtai nazardan qaralganda, milliy kurash faqat sport turi sifatida emas, balki xalqimiz ruhiyatini, milliy iftixorini, tarixiy o’zligini aks ettiruvchi madaniy fenomen sifatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Hozirgi kunda jahonning ko’plab mamlakatlarida o’ziga xos kurash turlari mavjud bo’lsa-da, o’zbek milliy kurashi o’zining betakror texnikasi, o’ziga xos qoidalari va ma’naviy-falsafiy mazmuni bilan ajralib turadi. Yurtimizda yoshlarni kurash orqali tarbiyalash jarayonida ularning nafaqat jismoniy, balki axloqiy va psixologik jihatdan ham chiniqishiga e’tibor qaratilmoqda. Kurash bilan shug’ullanuvchi o’quvchilar orasida psixologik barqarorlik, ijobiy o’zini baholash va ijtimoiy faollik darajasi yuqori ekani kuzatiladi. Bu esa sportning yoshlar ongiga ijobiy ta’sir ko’rsatishini anglatadi. Kurash orqali yoshlarda o’z ustida ishlash, raqibni hurmat qilish, mehnatsevarlik va mas’uliyat hissi shakllanadi. Ushbu sifatlar esa har qanday kasb egasi uchun muhimdir. Shuningdek, kurash sporti turizm, xalqaro aloqalar va sport diplomatiyasi sohalarida ham katta salohiyatga ega. Turli davlatlarda o’tkazilayotgan xalqaro musobaqalarda O’zbekiston brendi sifatida milliy kurash targ’ib etilishi, chet ellik sportchilar va tomoshabinlar orasida milliy sportimizga qiziqish uyg’otmoqda. Shu bois, kurashni nafaqat sport, balki madaniy diplomatiya vositasi sifatida ham rivojlantirish dolzarb masala hisoblanadi.

Kurash yosh avlodni jismoniy, ruhiy va ma’naviy jihatdan chiniqtiruvchi maktabdir. U yoshlarni halollik, mardlik, sabr-toqat, raqibga hurmat bilan munosabatda bo’lishga o’rgatadi. Bugungi kunda O’zbekistonning barcha hududlarida sport maktablari, kollejlari va oliy o’quv yurtlarida kurash to’garaklari faoliyat yuritmoqda. Yoshlar orasida bu sportga bo’lgan qiziqish ortib bormoqda. Kurash sporti sog’lom turmush tarzini targ’ib etishda, yoshlarni yot g’oyalardan asrashda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda O’zbekistonda milliy kurashni rivojlantirishga katta e’tibor qaratilmoqda. O’zbekiston hududida kurash qadimdan mavjud bo’lgan. Qadimgi manbalarda, xususan, “Alpomish”, “Go’ro’g’li” kabi dostonlarda

kurashchilar jasorati, kuch va mardlik namunasi sifatida tasvirlangan. Xalqimiz kurashni faqatgina musobaqa emas, balki tarbiya vositasi sifatida ham qadrlagan.

Kurash xalq sayillari, Navro‘z bayramlari, to‘y va tantanalarning eng muhim qismi bo‘lgan. Eng kuchli yigitlar “pahlavon” degan nomni olishgan, bu esa ularning el orasida obro‘cini oshirgan. Maktab, lisey va kollejlarda turli musobaqalar tashkil etilib, yoshlarning sog‘lom hayot tarziga qiziqishi ortmoqda. Bu esa nafaqat jismoniy, balki ma‘naviy tarbiyani ham kuchaytiradi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, kurash bilan shug‘ullanuvchi bolalarda jamoaviylik, mas‘uliyat va intizom hissi yuqori bo‘ladi. Ular adolat va hurmat tamoyillariga amal qilib, hayotda to‘g‘ri yo‘l tutishga intiladilar. O‘zbekiston mustaqillikka erishgach, milliy qadriyatlarimizga bo‘lgan e‘tibor yanada kuchaydi. 1998-yilda Xalqaro Kurash Assotsiatsiyasi (IKA) tashkil etildi va 120 dan ortiq davlat a‘zo bo‘ldi. Shu tariqa, kurash xalqaro maydonga chiqdi va jahon sporti sahnasida o‘z o‘rnini topdi. Har yili “Kurash kuni” nishonlanadi, respublika, Osiyo va jahon chempionatlari o‘tkazilmoqda. O‘zbekiston mustaqillikka erishgach, milliy sport turlarini rivojlantirishga katta e‘tibor berildi. 1998-yilda Toshkent shahrida Xalqaro Kurash Assotsiatsiyasi (IKA) tashkil etildi. Bu tashkilot milliy kurashni xalqaro sport turiga aylantirdi. Hozirgi kunda kurash bo‘yicha jahon, Osiyo va mamlakat miqyosida musobaqalar o‘tkaziladi. O‘zbekiston sportchilari jahon chempionatlarida yurtimiz bayrog‘ini baland ko‘tarmoqda. Kurash 2018-yilda Osiyo o‘yinlari dasturiga ham kiritildi, bu esa sport tarixida muhim voqea bo‘ldi.

O‘zbek kurashining o‘ziga xos jihatlari shundaki, kurashchilar belbog‘ tutib olish orqali raqibini yerga yiqitishga harakat qiladi. Raqibni oyoq bilan chalish yoki zarba berish taqiqlanadi. Kurashchilar maxsus ko‘k va yashil belbog‘li kiyim kiyishadi. Baholash tizimi “halol”, “yonbosh”, “chala” kabi natijalar orqali amalga oshiriladi. Bugungi kunda O‘zbekistonlik kurashchilar dunyo arenalarida ko‘plab g‘alabalarga erishib, xalqimiz sha‘nini yuksaltirmoqda. Maktab, kollej va oliy o‘quv yurtlarida kurash to‘garaklari faoliyat yuritmoqda.

XULOSA

Milliy kurash yosh avlodni jismonan sog‘lom, ma‘nan etuk va vatanparvar qilib tarbiyalashda beqiyos ahamiyatga ega. U milliy o‘zligimizni anglash, qadriyatlarimizni asrash va yurt kelajagiga munosib avlodni voyaga etkazishda muhim vosita hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 30-oktyabrdagi PF 6099-sonli Farmon – “Sog‘lom turmush tarzini keng tatbiq etish va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora tadbirlari to‘g‘risida”. “Milliy sport turlarini rivojlantirish to‘g‘risida”gi farmoni.
2. Abdullaev H. O‘zbek milliy kurashi tarixi va rivoji. — Toshkent, 2022. “Kurash” ilmiy-amaliy jurnali. — 2023 yil, №4.